

PYHTÄÄN KESKUSTAAJAMAN MAISEMA- JA RAKENNUSKULTTUURISELVITYS

PYHTÄÄN KUNTA
9/2022

RAMBOLL

Työn tilaaja

Pyhtään kunta
Motellikuja 4
49220 Siltakylä

Laura Lahti, elinvoimapäällikkö

Laatija

Ramboll
Niemenkatu 73
15140 Lahti
P +358 20 755 611
F +358 20 755 7801
www.ramboll.fi

Tiina Heikkilä, insinööri (AMK)
Sonja Semeri, maisema-arkkitehti
Juha Riihiranta, insinööri (ylempi AMK)
Helena Muukkonen, insinööriopiskelija (AMK)

Kannen kuva

Ramboll

Nykytilavalokuvat

Ramboll

Suoritusajankohta

Työ on suoritettu ajalla toukokuu – syyskuu 2022

Päiväys

16.9.2022

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	1
1.1	Selvityksen tausta ja tarkoitus	1
1.2	Aikaisemmat selvitykset ja inventoinnit	2
1.3	Kaavatilanne	4
1.4	Selvityksessä käytetyt menetelmät	6
1.5	Arvojen ja merkittävyyden arviointi	7
2.	Maisema	8
2.1	Maiseman ominaispiirteet	8
2.2	Kulttuuriympäristön yleispiirteet	9
2.3	Maiseman arvot	9
2.4	Maiseman ongelmat	12
3.	Inventointialueet ja -kohteet	14
4.	Inventoidut alueet	15
4.1	Mäntyranantien omakotitalot	15
4.2	Rysätien omakotitalot	17
4.3	Ahmantien rivitalot	19
4.4	Kalarannantien-Mäyräntien-Peurakujan-Hillerintien rivitalot	20
4.5	Lumikonttien omakotitalot	22
4.6	Kärpäntien omakotitalot	24
4.7	Verkkotien pientalot	25
4.8	Kalarannantien omakotitalot	27
4.9	Nuottatien omakotitalot	29
4.10	Karhuntien omakotitalot	30
4.11	Oravankujan rivitalot	31
4.12	Vanhalantie omakotitalot	32
5.	Inventoidut yksittäiset kohteet	33
5.1	Lökören patterit	33
5.2	Buuran huvila (Lökörentie 47)	34
5.3	Kunnalliskoti	35
5.4	Mäkirinta (Lökörentie 42)	37
5.5	Kivimäki (Suvijärventie 15)	38
5.6	Santamäki (Lökörentie 50)	39
5.7	Kuusiranta huvila (Kalarannantie 28)	40
5.8	Kangasranta (Kalarannantie 52–54)	41
5.9	Lököre (Lökörentie 53)	42
5.10	Rantakangas (Kalarannantie 44)	43
5.11	Huutjärven uimaranta	44
5.12	Metsäranta (Kalarannantie 26)	45
5.13	Kunnalliskodin navetta	46
5.14	Pyhtään terveyskeskus	48
5.15	Hirventie 38	49
5.16	Huutjärventie 2	50
5.17	Pyroll Areena	51
5.18	Ilvestie 1	52
5.19	Päiväkoti Majakka	53
5.20	Huutjärven koulu	54
5.21	Kirjasto	55
5.22	Mockebo (Kalarannantie 40)	56
5.23	Salmenranta (Lökörentie 49)	57
5.24	Lökörentie 33–35	58
5.25	Siltakylän seurakuntatalo	59
6.	Johtopäätökset	60
7.	Lähteet	62

1. JOHDANTO

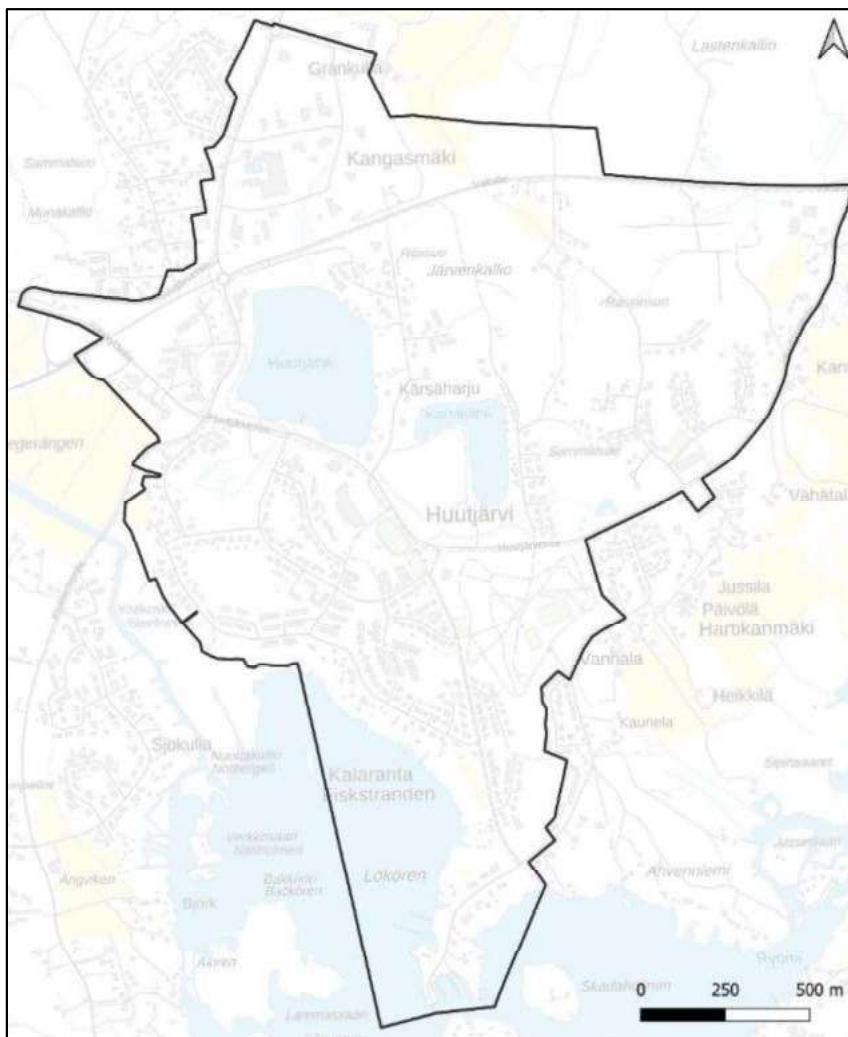
1.1 Selvityksen tausta ja tarkoitus

Pyhtään keskustaajaman osayleiskaavan muutos on tullut vireille ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä keväällä 2022. Osayleiskaavan muutoksen tavoitteena on päivittää vuonna 2012 kunnanvaltuuston hyväksymä keskustaajaman osayleiskaava. Tavoitteena on kehittää Siltakylänlahden ympäristön maankäyttöä.

Kymenlaakson museo on antanut lausunnon Pyhtään keskustaajaman osayleiskaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 12.4.2022. Tämän maisema- ja rakennuskulttuuriselvityksen tavoitteena on päivittää aiemmin laaditut selvitykset museon antaman lausunnon mukaisesti.

Museon näkemys on, että rakennetun kulttuuriympäristön selvitystä (MA-Arkkitehdit 17.4.2011) tulee päivittää tarkistamalla inventoitujen ja voimassa olevassa osayleiskaavassa suojeltujen kohteiden nykytilanne sekä inventoimalla 1950–80-luvuilla rakentuneet alueet ja julkiset rakennukset. Kohteiden arvotuksen laatiminen tulee toteuttaa yhteistyössä museon kanssa. Lisäksi Pyhtään keskustaajaman osayleiskaavan maisemaselvitys (MA-Arkkitehdit 2008) tulee päivittää tarpeellisin osin. Pyhtään keskustaajaman osayleiskaavan maisemaselvityksessä (MA-Arkkitehdit 2008) käsitellään osayleiskaava-alueen maiseman perusrakennetta, historiaa sekä silloisia arvoja ja ongelmia. Tässä työssä tarkastellaan selvitysalueen maiseman ominais- ja erityispiirteitä sekä nykytilaan liittyviä arvoja ja ongelmia

Selvitysalueena on vireillä olevan Pyhtään keskustaajaman osayleiskaavamuutoksen mukainen aluerajaus.

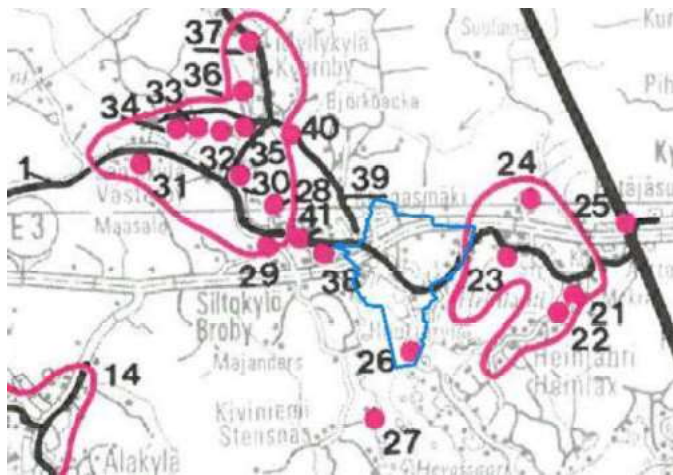

Maisema- ja rakennuskulttuuriselvityksen aluerajaus.

1.2 Aikaisemmat selvitykset ja inventoinnit

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Hämeen Härkätien ohella Suomen tärkein historiallinen maantieyhteys Suuri Rantatie (Turun-Viipurin maantie, Idän kauppatie, Kuninkaantie) kulkee selvitysalueen länsipuolella Länsikyläntietä mukaillen, päättyen alle kilometrin etäisyydelle selvitysalueesta. Selvitysalueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu muita RKY-alueita tai -kohteita.

Kymenlaakson rakennuskulttuuriselvitys 1992 on Kymenlaakson seutukaavaliiton julkaisema selvitys, jossa on mukana yhteensä 1700 aluetta tai kohdetta maakunnan alueelta. Rakennuskulttuuriselvityksen 1992 mukaisista kohteista selvitysalueelle sijoittuu Lökören patterit, jotka ovat jäännöksiä paikalla sijainneesta tykkiasemasta. Valtakunnallisesti merkittävä Turun-Viipurin maantie (Suuri Rantatie, Idän kauppatie, Kuninkaantie) kulkee selvitysalueen halki. Tiellä oli alkuaan etupäässä sotilaallinen merkitys, mutta myöhemmin siitä muodostui tärkeä kauppatie ja hallinnollisesti tärkeä yhteys Turun ja Viipurin välillä. Heinlahden ympäristö jää selvitysalueen itäpuolelle. Seudulla on paikalliseen perinteeseen ja historiaan liittyviä paikkoja. Heinlahden ympäristö on yksi Pyhtään vanhimmista asutetuista alueista. Nykyinen rakennuskanta ja kulttuurimaisema ovat paikoin nopean muutoksen alaisia. Maiseman keskeisenä elementtinä on Vanha Viipurintie.

Rakennuskulttuuriselvityksen 1992 mukaisista kohteista selvitysalueelle sijoittuvat nro 1 Suuri Rantatie ja nro 26 Lökören patterit. Heinlahden ympäristö jää selvitysalueen itäpuolelle. Tämän selvityksen mukainen selvitysalue näkyy kuvassa sinisellä. (Kymenlaakson rakennuskulttuuriselvitys 1992)

Kymenlaakson kulttuuriympäristökartoitus 2008 on Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen julkaisema selvitys, jossa on koottu eri lähteiden (valtakunnallisten, maakunnallisten ja paikallisten) tiedot yhteen luetteloon. Joitain uusia kohteita inventoitiin. Selvityksessä ovat mainittuina maakunnallisesti merkittävänä Lökören patterit sekä valtakunnallisesti merkittävä Suuri Rantatie (Alinen Viipurintie, Kuninkaantie). Maakunnallisesti merkittävänä alueena on mainittu Heinlahden ympäristö.

Etelä-Kymenlaakson kulttuuriympäristöselvityksen 2005 mukaisista maakunnallisesti merkittävistä kohteista selvitysalueelle sijoittuu Lökören linnoitteet sekä historiallinen Suuri rantatie. Selvitys on osa Kymenlaakson kulttuuriympäristökartoitusta 2008.

Pyhtään keskustaajaman osayleiskaavatyön yhteydessä laadittiin **Pyhtään keskustaajaman rakennuskulttuurin selvitys 2011** (MA-Arkkitehdit 17.4.2011). Rakennuskulttuuriselvityksessä inventoiduista kohteista selvitysalueelle sijoittuu 2 aluetta ja 11 yksittäistä kohdetta.

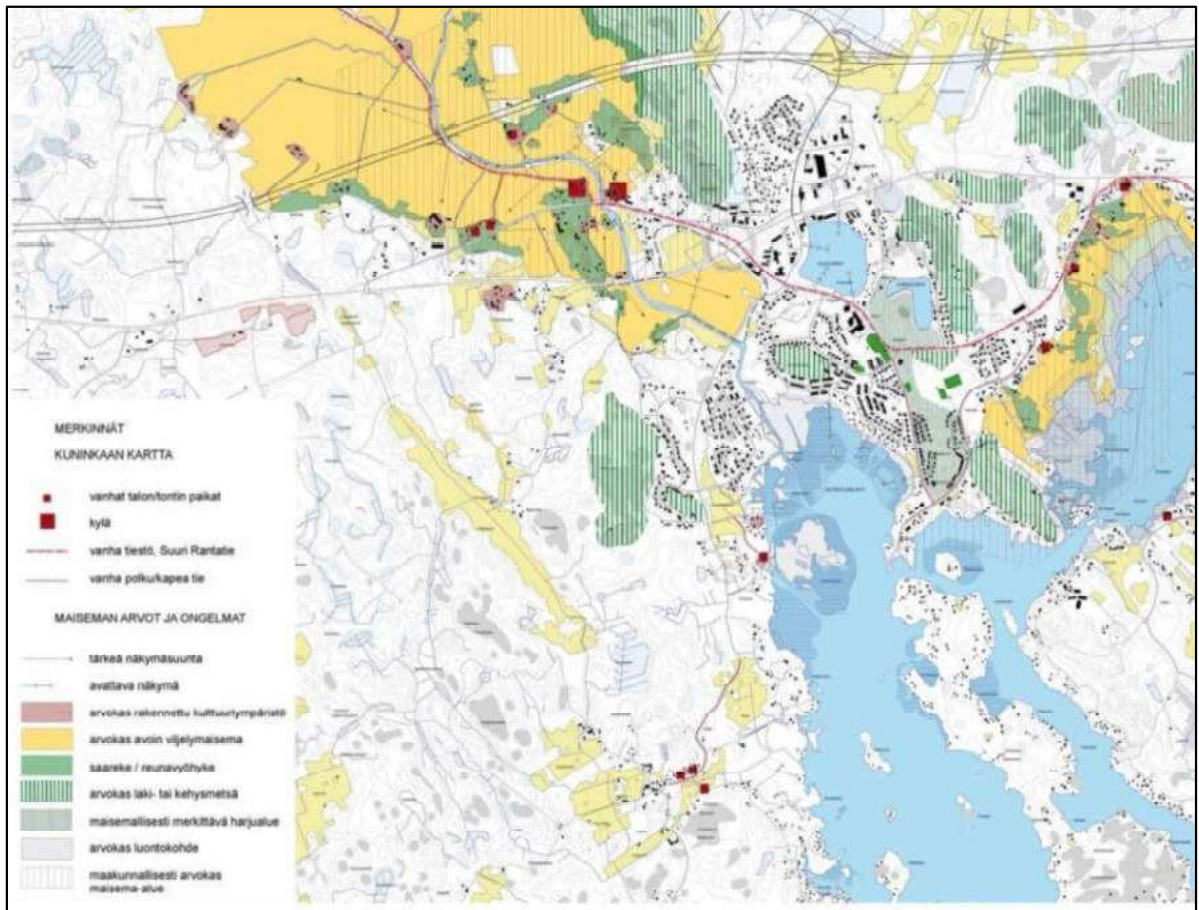

- Mäntyranntien pientalot (40)
- Rysätien pientalot (41)
- Kivimäen päärakennus (20)
- Kunnalliskodin navetta (21)
- Kunnalliskodin vanhat osat (22)
- Kirjasto (23)
- Koulukeskus (24)
- Metsärannan huvila (25)
- Kuusirannan huvila (26)
- Mockebon huvila (27)
- Rautakankaan huvila (28)
- Buuran huvila (29)
- Lökören patterit (39)

Pyhtään keskustaajaman rakennuskulttuuriselvityksessä inventoidut kohteet (2011). Selvitysalue näkyy kuvassa mustalla rajattuna.

Pyhtään keskustaajaman osayleiskaavatyön yhteydessä laadittiin myös **Siltakylän osayleiskaavan maisemaselvitys** (MA-Arkkitehdit, 2008). Maiseman arvoalueina on selvityksessä osoitettu Tärkeitä ja avattavia näkymiä, arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt, arvokkaat avoimet viljelymaisemat, saarekkeet / reunavyöhykkeet, arvokkaat laki- tai kehysmetsät, maisemallisesti merkittävät harjualueet, arvokkaat luontokohteet sekä maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Arvojen tarkastelu ulottuu nyt tehtävän osayleiskaava-alueetta laajemmalle alueelle.

Siltakylän osayleiskaavan maisemaselvityksestä poimittu karttaote maiseman arvoista ja ongelmista (MA-Arkkitehdit 2008).

1.3 Kaavatilanne

Maakuntakaava

Kymenlaakson maakuntavaltuusto on hyväksynyt Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 kokouksessaan 15.6.2020. Tullessaan voimaan Kymenlaakson maakuntakaava 2040 kumosi kaikki kaava-alueen aiempien maakuntakaavojen kaavamerkinnät ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Siltakylän taajama on osoitettu maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueeksi (A). Kaavassa ei ole selvitysalueelle sijoittuvia maisemaan tai kulttuuriympäristöön kohdistuvia merkintöjä tai määräyksiä. Selvitysalueen itäpuolelle sijoittuu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (sininen vaakaviivitus); Heinlahden maakunnallinen maisema-alue. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa on sovittava yhteen maankäytön ja maisema- ja kulttuuriarvojen vaatimukset.

Ote Kymenlaakson maakuntakaavasta. Selvitysalue näkyy kuvassa punaisella rajattuna.

Yleiskaava

Alueella on voimassa Keskustaajaman osayleiskaava, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.6.2012. Kaava on saanut lainvoiman hallinto-oikeuden päätöksellä 26.5.2014 ja tullut voimaan 16.9.2014.

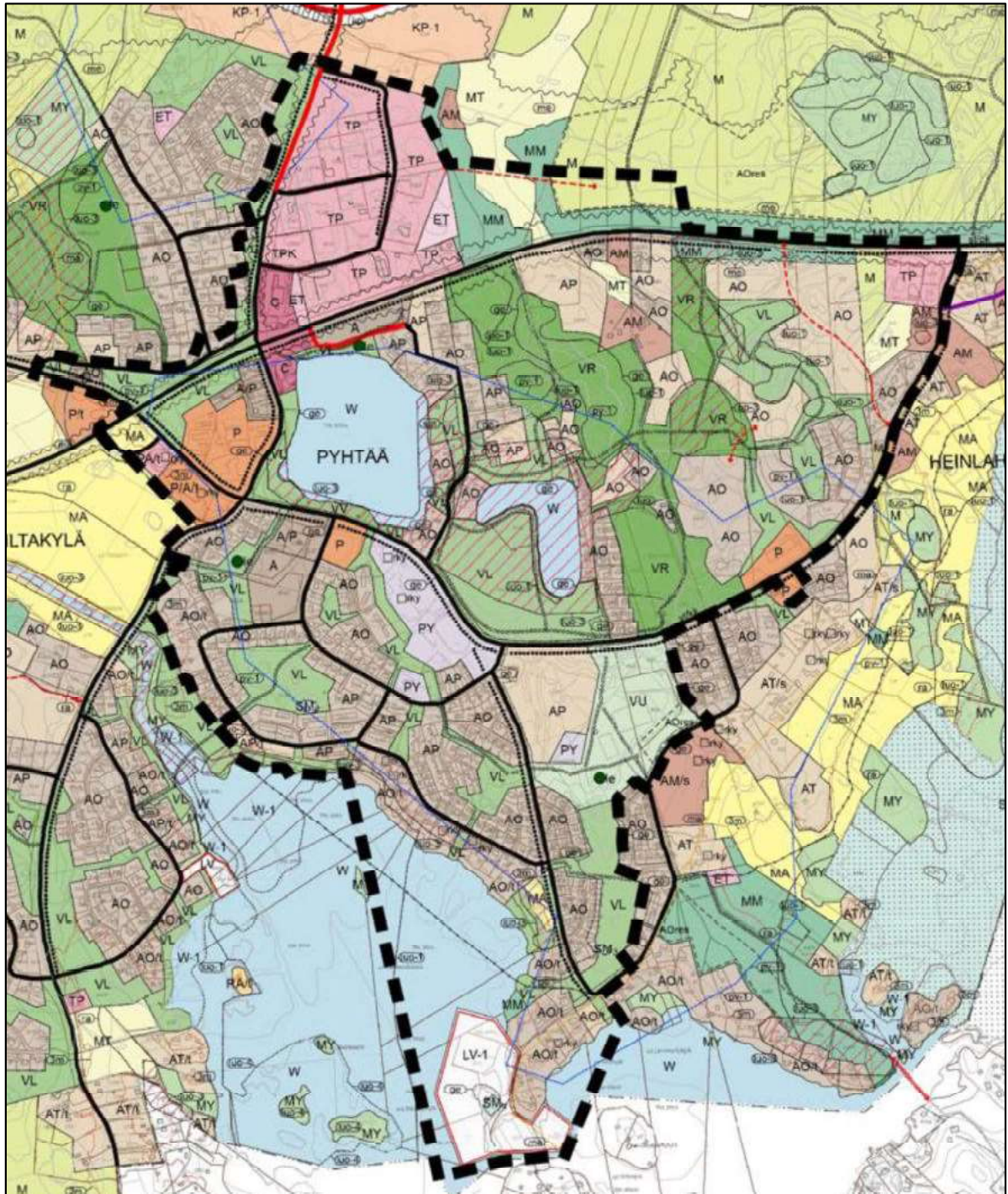
Suunnittelualueelle on osoitettu yleiskaavassa suppeahko keskustatoimintojen alue (C), erityyppisiä asuinaluevarauksia (A, AP, AO, A/P) ja palvelualueita (P, PY), viherverkosto (VL, VR) ja liikenneverkko. Keskustatoimintojen pohjoispuolella on laaja työpaikka-alue (TP) sekä erikoiskaupan ja matkailun alue (KP-1). Osa asuinaluevarauksista on kokonaan toteutumatta. Rakentamisen määrään ja luonteeseen ei ole otettu kantaa yleiskaavassa, vaan alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi.

Suunnittelualueutta koskee myös kunnanvaltuuston 10.9.2018 hyväksymä Kotkan–Haminan seudun strateginen vaiheyleiskaava 2040. Strateginen vaiheyleiskaava on Pyhtään kunnan osalta oikeusvaikutukseton. Siltakylä on osoitettu taajamatoimintojen alueena ja palvelukeskuksena (P-1).

Yleiskaavassa on osoitettu paikallisesti arvokkaat rakennuskulttuurikohteet merkinnällä "rky". Arvorakennusten suojelun toteutustapa ratkaistaan alueen asemakaavoituksen ja/tai lupakäsittelyn yhteydessä. Asemakaava-alueen ulkopuolella rakennusten ja niiden osien purkaminen edellyttää lupaa (MRL 127.1§). Museoviranomaiselle tulee varata tilaisuus lausunnon antamiseen lupakäsittelyn yhteydessä.

Yleiskaavassa Lökorentien itä/eteläpuoli on osa laajaa ja pääsin selvitysalueen ulkopuolelle sijoitettavaa maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (ma). Maankäytössä, rakentamisessa ja ympäristöhoidossa on huomioitava alueen erityiset maisemalliset ja kulttuuriset arvot.

Ote voimassa olevasta yleiskaavasta. Selvitysalue näkyy kuvassa mustalla katkoviivalla.

Asemakaava

Selvitysalueella on voimassa useita eri-ikäisiä asemakaavoja. Alueen vanhin ja samalla myös laajan alueen Kalarannantien ympäristöstä kattaa Siltakylän-Heinlahden rakennussuunnitelma 1957–1959.

Selvitysalueelle sijoittuu ainoastaan yksi rakennus, joka on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa: Buuran huvila (Lökorentie 47). Lökorentien eteläpuolelle sijoittuu maisemallisesti arvokas alue (ma).

1.4 Selvityksessä käytetyt menetelmät

Selvitystyön esiselvitysvaiheeseen on kuulunut lähtöaineiston kokoaminen (aikaisemmat selvitykset, pohjakartat, ortoilmakuvat jne.). Alue- ja kohdekuvausten kaavatiedot perustuvat Etelä-Kymenlaakson karttapalvelussa oleviin aineistoihin ja tietoihin. Rakennusten valmistumisvuodet perustuvat rakennus- ja huoneistorekisteriin.

Maastokäynnit on toteutettu 15.6.2022 ja 22.6.2022. Maastotöistä tiedotettiin paikallislehdessä sekä kunnan internet-sivuilla. Maastokäyntien aikana rakennukset ja niiden ympäristö dokumentoitiin valokuvaamalla ja kirjaamalla niitä koskevat keskeiset tiedot ylös. Rakennusten sisätiloja ei tutkittu. Maiseman osalta keskityttiin maiseman arvojen ja ongelmien tunnistamiseen ja kartoittamiseen. Valokuvat, joissa ei ole lähdeviitettä, ovat selvityksen laatijan.

Selvitystyö on tehty Pyhtään kunnan toimeksiannosta. Kunnan yhteyshenkilönä tässä työssä on ollut elinvoimapäällikkö Laura Lahti. Kymenlaakson museon puolelta työtä on ohjannut rakennustutkija Viivi Alajuuma. Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta työssä ovat olleet mukana Mikko Manninen ja Tuija Mustonen. Selvityksen on laatinut konsulttina Ramboll Finland Oy. Selvityksen rakennuskulttuuriolosuhteista on vastannut insinööri (AMK) Tiina Heikkilä ja maisemaolosuhteista maisemaarkkitehti Sonja Semeri. Lisäksi työryhmään ovat kuuluneet insinööri (ylempi AMK) Juha Riihiranta sekä insinööriopiskelija Helena Muukkonen.

Kunnan ja konsultin kesken järjestettiin aloituspalaveri 1.6.2022. Palaverissa käytiin läpi työn sisältö sekä inventoitavat kohteet ja alueet. Kunnan, museon ja konsultin kesken järjestettiin työpalaveri 22.8.2022, jossa käytiin läpi konsultin laatimat alustavat johtopäätökset. Raportti viimeisteltiin työpalaverin pohjalta.

1.5 Arvojen ja merkittävyyden arviointi

Arvoa määriteltäessä on tarkasteltu rakennustaiteellisia, historiallisia ja taajamakuullisia arvoja säilyneisyyden, harvinaisuuden, tyypillisyyden, kerroksellisuuden ja kertovuuden näkökulmasta. Rakennustaiteellisiin arvoihin sisältyvät arkkitehtoniset arvot, yksityiskohdat, rakentamistapa ja materiaalit. Historiallisiin arvoihin sisältyvät yhteiskunnalliset ilmiöt ja käyttö. Taajamakuullisia ja maisemallisia arvoja arvioitaessa on huomioitu alueen ja rakennusten merkitys taajamarakenteessa ja -näkymissä.

Rakennustaiteellinen merkitys

Kohde edustaa ansiokkaasti aikakautensa rakentamista, tiettyä arkkitehtonista tyyliä tai rakennustapaa. Arkkitehtonisen laadun lisäksi suunnittelijan tunnettavuus, kohteen innovatiivisuus ja kaupunkirakennustaiteellinen laatu sisältyvät kriteeriin. Rakennushistoriallisiin arvoihin sisältyvät arkkitehtoniset arvot, yksityiskohdat, rakentamistapa ja materiaalit.

Historiallinen merkitys

Kohteella on merkitystä historian tai kulttuurihistorian tulkinnassa tai havainnollistamisessa. Se on ollut vaikutuksiltaan heijastava tai välittänyt innovaatiota. Historiallisiin arvoihin sisältyvät yhteiskunnalliset ilmiöt ja käyttö.

Taajamakuullinen merkitys

Kohde luo tai siihen sisältyy voimakkaita elämyksiä esimerkiksi luonnonmaiseman ja ihmisen vaikutuksen vastakkaisuuden tai tietyn kaupunkikuullisesti hallitsevan tai toistuvan tekijän takia. Taajamakuullisia arvoja arvioitaessa on huomioitu alueen ja rakennusten merkitys taajamarakenteessa ja -näkymissä.

Kohteen tai alueen arvojen merkittävyys arvioidaan rakennussuojelua koskevassa laissa esitetyn perusteiden (Laki rakennusperinnön suojelemisesta 4.6.2010/498):

- harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);
- historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus);
- aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);
- alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);
- merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai
- näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).

Rakennus voidaan suojella, jos se on valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävä.

2. MAISEMA

2.1 Maiseman ominaispiirteet

Selvitysalue kuuluu valtakunnallisessa maisemamaakuntajaossa (Maisema-aluejärjestelmä 1993) eteläisen rantamaan maisemamaakuntaan ja tarkemmin Suomenlahden rannikkoseutuun. Maa- ja kallioperän sekä elinkeinojen monipuolisuuden ja merenlahtien rikkonaisen muodon vuoksi rannikko on ilmeeltään monivivahteista. Selvitysalueella on nähtävissä Suomenlahden rannikolla tyypillisiä metsäisiä kalliomaita. Selvitysalueen kallioperä on helposti moroutuvaa rapakiveä. Suomenlahden rannikkoseudun itäisissä osissa, kuten selvitysalueella Pyhtäällä, on kasvillisuus karumpaa ja maasto kivikkoisempaa kuin läntisissä osissa. Metsät ovat selvitysalueella pääasiassa harju- maaston kuivia kangasmetsiä tai moreenialueiden tuoreita mäntymetsiä, joissa rapakivialueelle tyypillisesti tavataan laajojakin kalliolouhikoita. Asuinalueiden muokkaamat kulttuurivaikutteiset metsät sekä rannikon puusto ovat tuoreita kuusi- tai lehtipuuvaltaisia metsiköitä.

Selvitysalueella kallioiden metsäkumpareet hallitsevat alueen koillisosaa. Alueen keskiosassa maisemaa elävöittävät Huutjärven ja Kärsäjärven vesistöt. Huutjärveltä kohti etelää ja pohjoista jatkuu lähes luode- kaakkosuuntainen Siltakylän harju, jonka laajat lievealueet ovat hiekka- ja hietavaltaisia. Siltakylän harju kulkee maastossa luode-kaakko suuntaisena ja näkyy maisemassa paikoin karuna mäntymetsänä ja paikoin paljaina soranottokuoppina. Suuri soranottoalue Siltakylän keskustan tuntumassa on otettu osaksi virkistyskäyttöön ja osittain metsittynyt uudestaan. Alueen lounaisosa on muuta aluetta tasaisempaa Siltakylänlahteen lahteen laskevaa rinnettä. Selvitysalue rajoittuu luoteisosastaan Degerängenin Siltakylänjoen ympärille levittäytyviin peltoaukeisiin. Siltakylänlahden rannat ovat pääosin matalia ja ruovikkoisia. Selvitysalueella on muutama pienialainen suo.

Selvitysalueen koillisosan uusi asuinalue kallioiden ja kivien metsäselänteellä.

Suuret siirtolohkareet ovat Siltakylän maisemarakenteen erityispiirre. Siltakylän seurakuntatalon muotokieli sopii Huutjärventien maisemaan.

2.2 Kulttuuriympäristön yleispiirteet

Siltakylän taajama on kasvanut kokoon vaatimattomista kylistä. Taajaman keskus on siirtynyt osin uuteen paikkaan Valtatien varteen Huutjärven ympärille, mutta liikenteen kasvaessa uusi keskusta on jäänyt hajanaiseksi.

Siltakylän ja Heinlahden kylien väliin, aiemmin asumattomille Kangasmäen, Huutjärven ja Kokko-vuoren harju- ja mäkialueille on rakentunut 1950-luvulta lähtien kaupunkimainen taajama pientalo- ja teollisuusalueineen. Taajaman pientaloalueet, teollisuusalue ja Valtatien varren liikerakennukset ovat ilmeeltään tavanomaisia.

Suuri rantatie on jäljellä Huutjärventien linjauksessa, mutta liikenne kulkee 1960-luvun Valtatietä läpi taajaman. Kaupan ja palvelujen keskus on siirtynyt vanhasta Siltakylästä Valtatien tuntumaan Kangasmäkeen ja Huutjärvelle.

Pyhtään kunnantalo sijoittuu moderniin kerrostaloon, joka on näkyvä maamerkki Huutjärven rannalla.

2.3 Maiseman arvot

Valtakunnalliset

Selvitysalueella on useita muinaisjäänneksiä, jotka on suojeltu muinaismuistolain perusteella. Tietoisuutta muinaisjäänneksistä voi kasvattaa esimerkiksi maastossa tai virtuaalisesti saatavilla opasteilla.

Suuri Rantatie, silloinen valtakunnallinen päätie Turusta Viipuriin ja nykyään Kuninkaantien nimellä tunnettu, on paikannettu Kuninkaan kartan perusteella kulkeneeksi selvitysalueella ainakin pääosin nykyisen Huutjärventien linjausta pitkin. Tielinjauksen säilyttäminen nykyisellään ylläpitää vanhaa kulttuuriympäristöä ja tien luontevaa sijaintia maisemarakenteessa.

Maakunnalliset

Kymenlaakson maakuntakaavassa 2040 on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue: Heinlahden maakunnallinen maisema-alue, joka sijoittuu selvitysalueen kaakkoispuolelle, Heinlahden merenlahdelle ja sen rannoille. Maakunnallinen maisema-alue sijoittuu selvitysalueelle vain pienen kulman osalta selvitysalueen eteläosassa. Maisema-alueen ominaispiirteitä ovat suuret tasaiset peltoaukeat, joita ympäröivä laaja laaksoalue rajautuu tiiviimmin selänteisiin lahden etelä-, länsi-, ja pohjoispuolella. Länsipuolen näkymiä rajaa vastarannan metsä. Alue on monipuolinen kasvillisuuden ja eläimistön kannalta.

Paikalliset

Maisemallisesti arvokas pelto tai niitty

Selvitysalueen eteläosaan sijoittuu maisemallisesti arvokas rantaniitty Lökörentien länsipuolelle, Siltakylänlahden Kalarannan alueelle. Lökörentieltä avautuu harvinainen melko esteetön näkymä merelle.

Selvitysalueen läheisyyteen sijoittuu länsipuolella Degerängenin peltoalue ja kaakkoispuolella Heinlahden rannan peltoaukeat, mitkä ovat maisemallisesti arvokkaita avoimia alueita ja tarjoavat paikoin selvitysalueen tiestöllä liikkuville pitkiä näkymiä. Maisemallisesti arvokkaat, vanhat pelto- ja niittyalueet on syytä säilyttää viljeltyinä, laitumina tai muutoin maisemakuvan säilyttämiseksi.

Avoim rantaniitty ja näkymä Lökörentien läheisyydestä kohti Siltakylänlahtea on säilyttämisen arvoinen.

Maisemallisesti arvokas lakialueen metsä

Selvitysalueella olevat rakentamattomat kallioiset ja metsäiset lakialueet tuovat esiin alueen maisemarakenteen ominaispiirteitä. Karut metsät ovat kulutuskestävyydeltään heikkoja ja ne tulisi säilyttää rakentamattomina sekä ohjata alueiden virkistyskäyttöä poluille.

Maisemallisesti arvokas harjualue ja pienet järvet

Huutjärventien pohjoispuolella sekä selvitysalueen eteläosassa taajamarakenteen sisälle jäänyt arvokas harjumetsä on vielä osittain nähtävissä Lökören rantaan kapenevana korkeamana maastomuodostelmana. Huutjärvi ja Kärsäjärvi ovat harju- ja taajamamaisemassa arvokkaita maisemaa ja virkistyskohteita. Alueen maiseman ja virkistysarvojen turvaamiseksi suositellaan järvien ympäristöjen säilyttämistä ja kehittämistä virkistyskäyttöalueina. Huutjärven rannoilla kehittämiskohteenä voi olla esimerkiksi toiminnallisten rantojen hoito ja käyttö sekä järvinäkymien avaaminen.

Huutjärven länsirannalla on polku, jonka varrelta aukeaa kauniita näkymiä järvelle.

Maisemallisesti arvokas merenrantavyöhyke

Selvitysalueeseen kuuluu Siltakylänlahden rantaa Kalarannan ja Lökören alueella. Meren läheisyys on yksi Siltakylän maiseman erityispiirteistä ja ranta-alue tulisi säilyttää mahdollisimman rakentamattomana. Nykyiset tärkeät näkymät tiestöltä merelle tulisi säilyttää ja mahdollisuuksien mukaan uusia näkymiä voisi avata.

2.4 Maiseman ongelmat

Maisemallisesti jäsentymättömät alueet

Selvitysalueen pohjoisosassa, Valtatien palvelukeskittymän ympäristö on jäsentymätön, liian laaja katualue. Katuympäristössä ja tonteilla tehtävillä toimenpiteillä on mahdollista kehittää alueen taajamakuva ja viihtyisyyttä.

Selvitysalueen keskiosassa Siltakylänharjun entisen soranottokuopan, nykyisen ulkoilualueen ilme on epämääräinen. Hoitamattomuus sekä risteilevät polut antavat alueesta sekavan vaikutelman.

Selvitysalueen eteläosassa Lökören sataman alue on nykyisellään osin jäsentymätön toiminnoiltaan ja maisemakuvaltaan. Pysäköintialueet ovat alueen keskeisin toiminto. Pysäköinnin järjestelyillä voisi osan alueesta vapauttaa oleskelu- ja virkistyskäyttöön.

Valtatien palvelukeskittymän katu- ja pysäköintialueet hallitsevat taajamakuva.

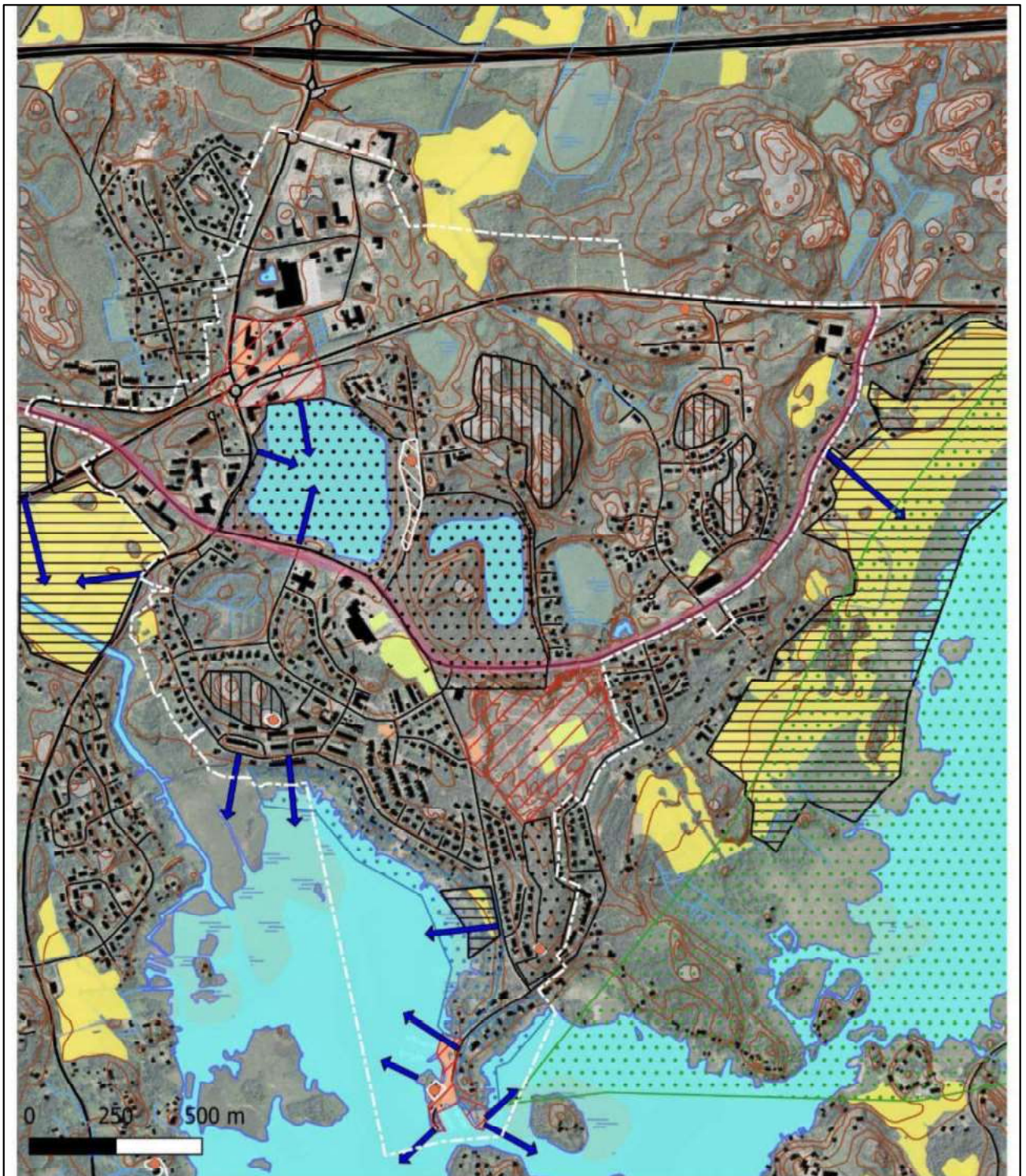

Näkymä entisen soranottoalueen urheilualueelle.

Lökören sataman laajat liikenne- ja pysäköintialueet.

Selvitysalue	••• Maisemallisesti arvokas merenrantavyöhyke
• Muinaisjännös	▨ Maisemallisesti jäsentymätön alue
▨ Muinaisjännösalue	■ Rakennus
— Vanha tie, Suuri Rantatie	— Korkeuskäyrä
▨ Maakuntakaava: Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue	■ Kallioalue
➔ Tärkeä näkymäsuunta	■ Puisto tai urheilu- ja virkistysalue
▨ Maisemallisesti arvokas pelto tai niitty	■ Niitty tai pelto
▨ Maisemallisesti arvokas lakialueen metsä	■ Autoliikennealue
••• Maisemallisesti arvokas harjualue ja pienet järvet	■ Vesialue
	■ Suo, soistuva tai maatuva vesialue

Maiseman ominaispiirteet, arvot ja ongelmat.

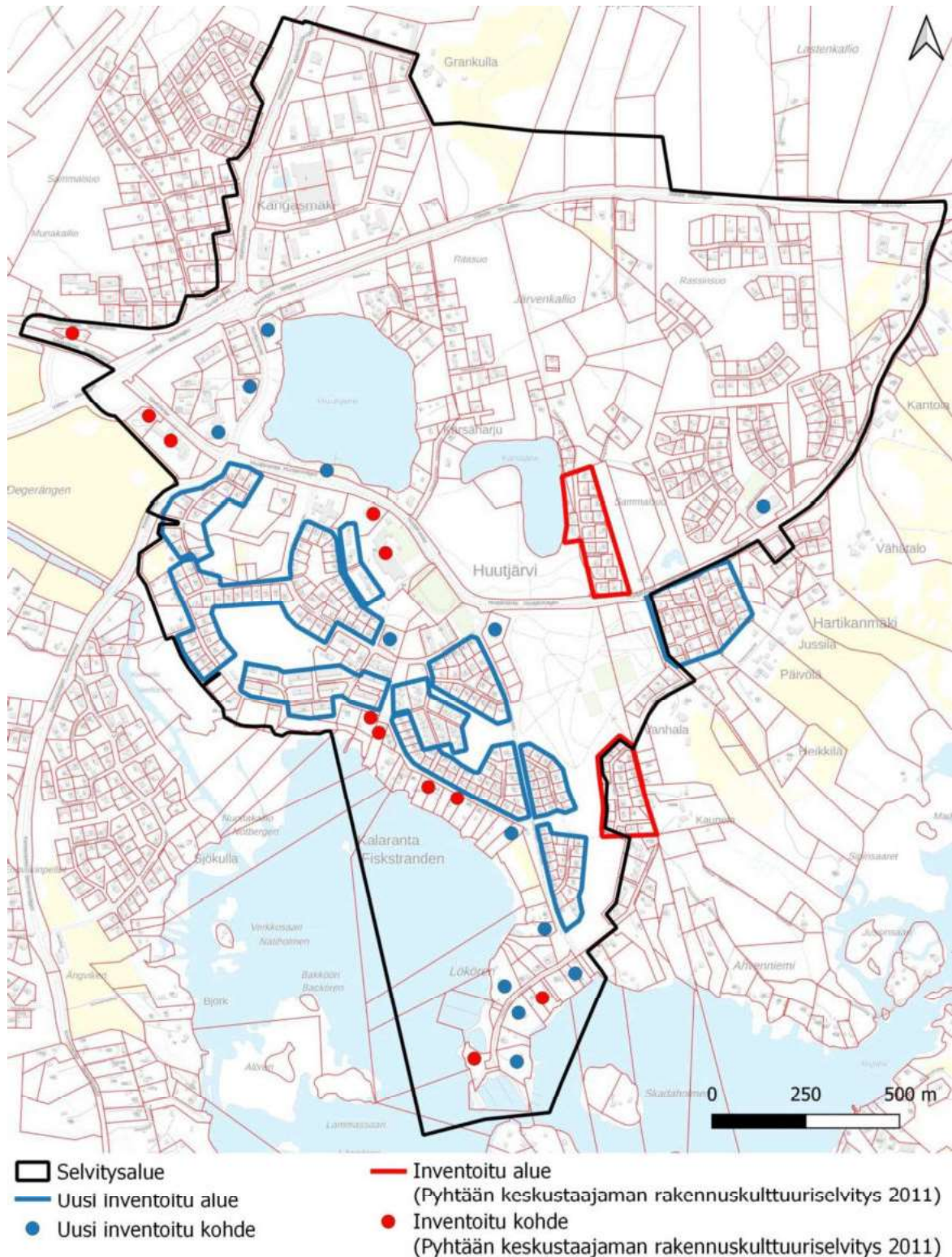

3. INVENTOINTIALUEET JA -KOHTEET

Tehtävänannon mukaisesti selvitysalueelta inventoitiin Pyhtään keskustaajaman rakennuskulttuuriselvityksen 2011 mukaiset alueet (2 kpl) ja kohteet (11 kpl) sekä 1950–1980-luvuilla rakennetut alueet (10 kpl) ja julkiset kohteet (7 kpl).

Inventointityön aikana nousi esille lisäksi yhteensä seitsemän huomionarvoista kohdetta, jotka otettiin mukaan selvitykseen.

Kaikki inventoidut alueet ja kohteet näkyvät alla olevalla kartalla.

Inventoidut alueet ja kohteet.

4. INVENTOIDUT ALUEET

4.1 Mäntyrintantien omakotitalot

Vuodelta 1955 peräisin olevan ilmakuvan perusteella Kärsäjärven rannalla sijaitsi kaksi pohjakaavaltaan neliön muotoista huvilarakennusta. Alueen rakennuskaavan muutos (korttelit 126–134) vahvistettiin kuitenkin vasta 13.9.1979. Tämä kaava on edelleen voimassa alueella. Alueen omakotitalot ovat rakentuneet pääosin 1970–1980-lukujen vaihteessa. Sammalsuon puolelle on rakentunut muutama omakotitalo 1990-luvulla.

Mäntyrintantien omakotitaloalue sijaitsee Kärsäjärven itärannalla Mäntyrintantien varrella. Vehreän ja suojaisan alueen halki kulkee Mäntyrintantie, josta lähtee idänsuuntaisesti pieniä pistokatuja. Kunkin kadun varrella on neljä omakotitaloa. Rannan puolella rakentaminen on vapaampaa. Omakotitalot sijoittuvat pääosin tonttien keskelle.

Mäntyrintantien niin kutsutut käkikellotalot tai alppitalot ovat rakentuneet pääosin 1970-luvun lopussa. Pohjakaavaltaan suorakaiteen muotoisiin puolitoistakerroksisiin rakennusosiin liittyy matala ja alun perin tasakattoinen autotalliosa. Rakennuksissa on korkea ja jyrkkä harjakatto, jonka katemateriaalina on pääosin musta tiili. Järven suuntaan avautuvat harjan suojaan sijoittuva toisen kerroksen parvekkeet. Julkisivumateriaalina on pääosin punatiili. Autotalliosat ovat lautaverhoillut. Alueen rakennuskannasta poikkeaa Mäntyrintantie 5:n komea vuonna 1938 valmistunut huvilarakennus, joka edustaa suoralinjaista funkista.

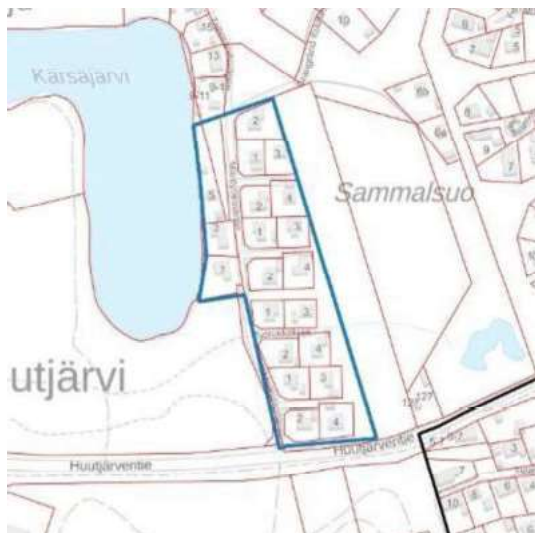
Mäntyrintantien omakotitaloalue on mainittu Pyhtään keskustaajaman rakennuskulttuuriselvityksessä 2011 yhtenäisenä pientaloalueena.

Arvot

Mäntyrintantien käkikellotaloalue on edustava esimerkki 1970-luvun loppupuoliskon lyhyeksi jääneestä omakotitalorakentamisen suuntauksesta. Alue on rakentunut alkuperäisen asemakaavan mukaisesti. Jyrkkä ja korkea kattomuoto sekä julkisivumateriaalit tekevät alueesta yhtenäisen. Pienistä muutostöistä huolimatta alue on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä hyvin.

*rakennustaiteellinen merkitys
taajamakuullinen merkitys
tyypillisuus
edustavuus
alkuperäisyys*

Alue suositellaan huomioitavan kaavoituksessa.

Mäntyrannantien alkupään omakotitaloja.

Mäntyrannantie 5 edustaa suoralinjaista funkista.

4.2 Rysätien omakotitalot

Rysätien omakotitaloaluetta koskeva rakennuskaava (korttelit 113–125) vahvistettiin 23.3.1977. Kaavassa ennestään rakentamaton alue osoitettiin pientaloalueeksi. Alueen omakotitalot ovat rakentuneet pääosin 1970-luvun lopussa ja 1980-luvun alussa ensimmäisen kaavan mukaisesti.

Vehreä omakotitaloalue on rakentunut Hartikantien ja siitä erillisen lenkin tekevän Rysätien varrelle. Hartikantien varrella omakotitalot on sijoitettu lähelle katulinjaa. Muualla omakotitalot sijoituu vapaammin ja tonttien keskelle.

Rysätien niin kutsutut käkikellotalot ovat rakentuneet pääosin 1970-luvun lopussa. Pohjakaavaltaan miltei neliön muotoisiin puolitoistakerroksisiin rakennusosiin liittyy matala ja alun perin tasakattoinen autotalliosa. Rakennuksissa on korkea ja jyrkkä harjakatto, jonka katemateriaalina on pääosin musta tiili. Harjan suojaan sijoittuvat toisen kerroksen parvekkeet. Julkisivumateriaalina on pääosin keltatiili. Puuosat ja ikkunapuitteet ovat ruskeaksi maalatut.

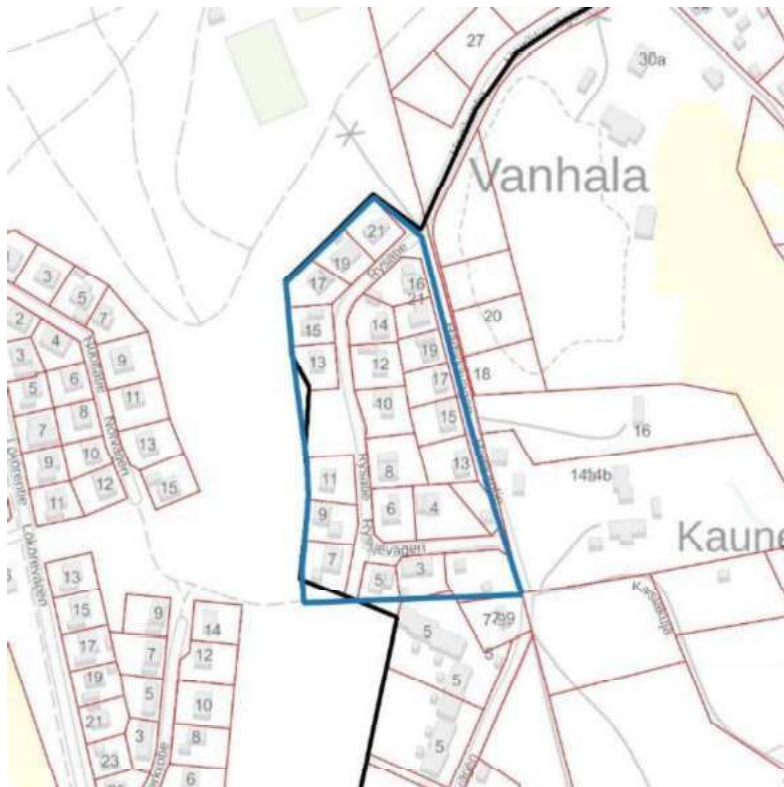
Rysätien omakotitaloalue on mainittu Pyhtään keskustaajaman rakennuskulttuuriselvityksessä 2011 yhtenäisenä pientaloalueena.

Arvot

Rysätien käkikellotaloalue on edustava esimerkki 1970-luvun loppupuoliskon lyhyeksi jääneestä omakotitalorakentamisen suuntauksesta. Jyrkkä ja korkea kattomuoto sekä julkisivumateriaalit tekevät alueesta yhtenäisen. Pienistä muutostöistä huolimatta alue on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä hyvin. Alue on rakentunut alkuperäisen asemakaavan mukaisesti.

*rakennustaiteellinen merkitys
tyypillisuus
edustavuus
alkuperäisyys*

Alue suositellaan huomioitavan kaavoituksessa.

Rysätien pohjoispään omakotitaloja.

Alueen tunnusomaisena piirteenä on jyrkkä ja korkea katto.

4.3 Ahmantién rivitalot

Ahmantién neljä rivitaloa ovat taajama-alueen ensimmäisiä ja valmistuneet vuosien 1965–1967 aikana. Alue oli ennen rivitalojen rakentamista rakentamatonta metsäaluetta.

Rakennusryhmä koostuu neljästä rivitalosta, jotka on sijoitettu alueelle maastonmuotoja noudatellen siten, että kasvillisuuden suojaamat oleskelupihat suuntautuvat lounaaseen-länteen. Pihapiirissä on rivitalojen lisäksi kaksi autokatosta.

Rivitalojen julkisivut on verhoiltu puhtaaksimuuratulla valkoisella tiilellä. Ahmatie 7 ja 9 ovat runkomalliltaan porrastettuja, tasakattoisia ja niissä on säilynyt muun muassa alkuperäiset ulko-ovet ja ikkunat. Ahmatie 11 ja 13 ovat harjakattoisia ja muun muassa ulko-ovet on uusittu ja sisäänkäynnit katettu.

Arvot

Ahmantién rivitalot edustavat tyypillistä 1970-luvun matalaa rivitalorakentamista. Rivitalot ovat taajama-alueen ensimmäisiä rivitaloja ja siten niillä on erityistä historiallista arvoa. Ahmatie 7 ja 9 ovat säilyneet ulkoasultaan alkuperäisinä.

*rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
tyypillisuus
edustavuus*

Alue suositellaan huomioitavan kaavoituksessa.

Ahmantié 11 ja 13 ovat kokeneet julkisivumuutoksia.

Ahmantié 7 ja 9 ovat edustava esimerkki 1960-luvun lopun rivitalorakentamisesta.

4.4 Kalarannantien-Mäyräntien-Peurankujan-Hillerintien rivitalot

Alueen ensimmäinen asemakaava Siltakylän-Heinlahden rakennussuunnitelma vahvistettiin 30.5.1959. Kaava on edelleen voimassa Mäyräntien, Kalarannantien ja osin Peurankujan rivitalojen osalta. Alueen kaksi ensimmäistä rivitaloa Kalarannantie 20–22 valmistuivat vuonna 1969. Mäyräntie 2 valmistui 1970. Kyseiset rivitalot ovat koko taajama-alueen ensimmäisiä rivitaloja.

Hillerintie 5 ja 7 valmistuivat vuonna 1972. Hillerintien rivitaloja koskeva rakennuskaavan muutos (korttelit 55–57, 62–66) vahvistettiin 20.12.1973. Mäyräntie 5 sekä Peurankuja 2 ja 5 valmistuivat vuonna 1975, Mäyräntie 7 vuonna 1976 sekä Mäyräntie 1 ja 3 vuonna 1977.

Rinteeseen sijoittuvat rivitalot on sommiteltu maastonmuotoja noudatellen. Oleskelupihat on sijoitettu etelän ja samalla rannan suuntaan. Pysäköinti on toteutettu asuntokohtaisesti eikä alueella ole laajoja pysäköintikenttiä.

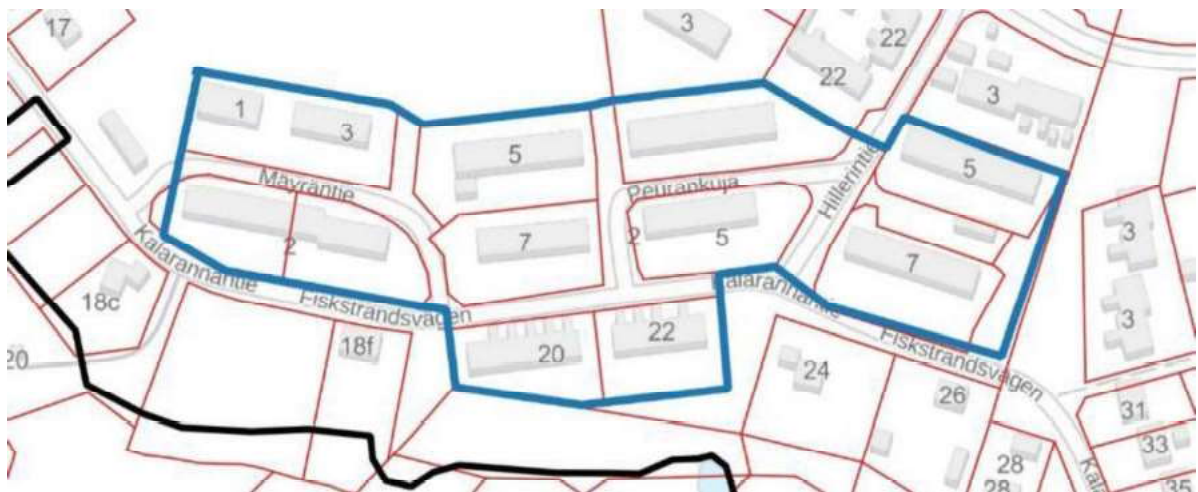
Alueen ensimmäiset rivitalot Kalarannantie 20–22, Mäyräntie 2 sekä Hillerintie 5 ja 7 ovat ulkoasultaan samanlaiset. Julkisivuissa on pesubetonipinta ja loivan harjakaton katemateriaalina on vihreä saumapelti. Peurankujan rivitalot sekä Mäyräntie 1 ja 3 ovat vaaleat betonielementtipinnat ja niissä on punatiilipintaiset päädyt. Yhtenäisenä piirteenä on matala ja pitkä rakennusmassa sekä loiva harjakatto. Sisäänkäyntien yhteydessä on pienet lapekattoiset ulkovarastot. Ulko-ovia ja ikkunoita on uusittu.

Arvot

Alueen rakennuskanta edustaa tyypillistä 1970-luvun matalaa, suorakaiteen mallista ja voimakkaan horisontaalista rivitalorakentamista. Kalarannantie 20–22 rivitalot ovat taajama-alueen ensimmäisiä rivitaloja ja siten niillä on erityistä historiallista arvoa. Rakennusten julkisivuissa on tehty vain vähän muutoksia, ja alue on säilyttänyt hyvin alkuperäisen ilmeensä. Rivitalot sijaitseva maisemallisesti keskeisellä ja näkyvällä paikalla Kalarannantien varrella.

*rakennustaiteellinen merkitys
historiallinen merkitys
tyypillisuus
edustavuus
alkuperäisyys*

Alue suositellaan huomioitavan kaavoituksessa.

Kalarannantie 22 on taajama-alueen ensimmäisiä rivitaloja.

Mäyräntie 2 valmistui vuonna 1970.

Mäyräntie 7 valmistui vuonna 1976.

4.5 Lumikontien omakotitalot

Alueen ensimmäinen asemakaava Siltakylän-Heinlahden rakennussuunnitelma vahvistettiin 30.5.1959. Kaava on edelleen voimassa koko Lumikontien omakotitaloalueella. Alueen omakotitalot ovat valmistuneet pääosin 1960-luvun lopulla. Joukossa on muutamia omakotitaloja 1970-luvun alusta sekä 1980-luvulta.

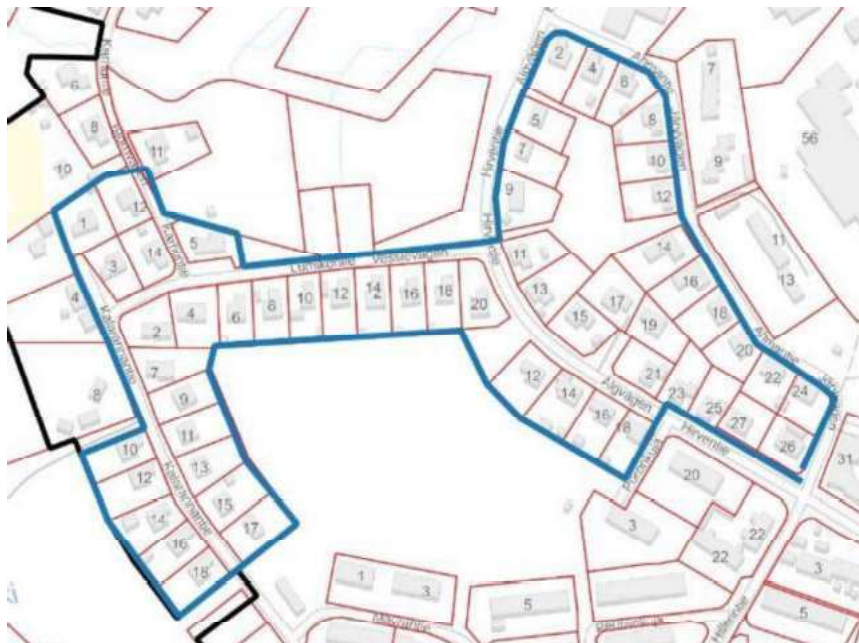
Omakotitaloalue koostuu Kalarannantien, Lumikontien, Hirventien sekä Ahmatien varrelle sijoittuvista omakotitaloista. Alueen rakennuskanta koostuu pääosin yksikerroksisista matalista omakotitaloista, joiden julkisivumateriaalina on punatiili. värimaailmassa toistuvat punaisen ja ruskean sävyt. Lumikontie 2–4 sekä Kalarannantie 7–17 ovat vaaleaksi rapattuja ja puolitoistakerroksisia. Hirventie 5–9 ovat puolitoistakerroksisia rinnetaloja. Hirventie 12–16 ovat alueella erikoisia lapekattoisia matalia omakotitaloja.

Arvot

Lumikon omakotitalot edustavat 1960-luvun lopun pientalorakentamista ja alueen yhdistävänä piirteenä on matala rakennusmassa ja punatiilen käyttö julkisivuissa.

tyypillisuus

Ei tarvetta huomioida kaavoituksessa.

Alueen tyypillinen omakotitalo on yksikerroksinen, punatiilipintainen ja harjakattoinen.